

Pædagogisk læreplan for dagplejen område Syd-Vest 2021

**Børn og unge skal
have lys i øjnene
og mestre eget liv**

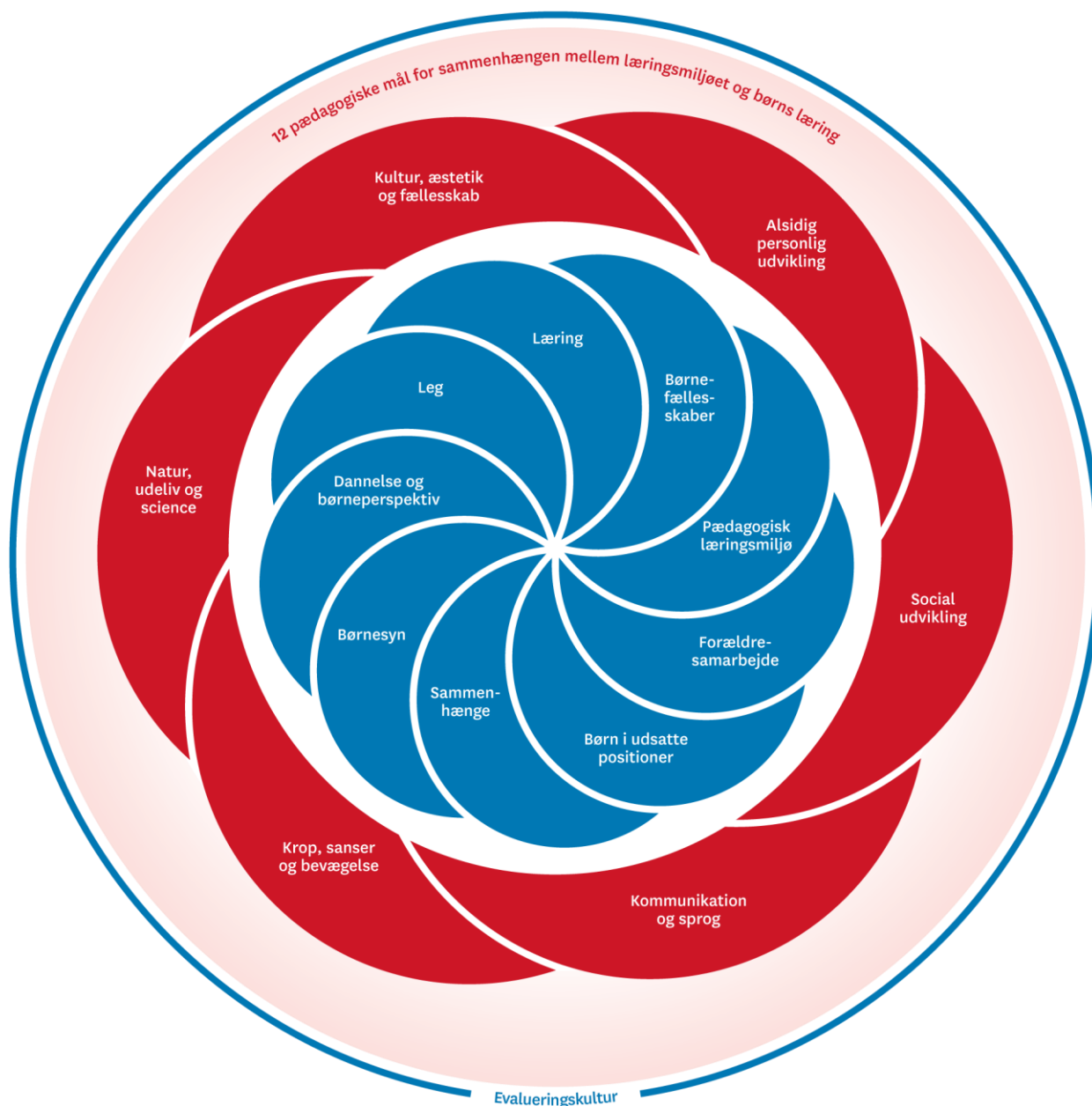

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Indholdsfortegnelse

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	3
Hvem er vi?	4
TOPI	5
Det pædagogiske grundlag	5
Marte Meo	5
Pædagogisk grundlag	6
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	9
Børnesyn	9
Dannelse og børneperspektiv	10
Leg	11
Læring	14
Pædagogisk læringsmiljø	17
Samarbejde med forældre om børns læring	18
Børn i udsatte positioner	19
Pædagogiske læringsmiljø med sammenhæng til børnehaven	20
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	22
Inddragelse af lokalsamfundet	22
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	24
De seks læreplanstemaer	26
Alsidig personlig udvikling	26
Social udvikling	28
Kommunikation og sprog	30
Krop, sanser og bevægelse	32
Natur, udeliv og science	34
Kultur, æstetik og fællesskab	36
Evalueringskultur	38

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Hvem er vi?

Dagplejen er et pasningstilbud for børn i alderen 6 mdr. – 3 år. Dagplejen er et lille hjemligt miljø, med tæt følelsesmæssig tilknytning til en voksen. Det er den samme voksne der varetager barnets behov i løbet af dagen, hvilket er med til at give barnet en tryk og overskuelig dag.

Dagplejen i Viborg kommune er opdelt i fem områder med hver sin områdeleder og dagplejeleder.

I Område Sydvest er dagplejerne opdelt i to underområder med hver sin dagplejepædagog. Dagplejepædagogens primære opgaver er at føre tilsyn hos dagplejerne, med særligt fokus på barnets trivsel og udvikling, og faglig sparring til dagplejeren

Derudover at arbejde struktureret med TOPI som bl.a. består af 3 årlige trivselsvurderinger. Ud fra disse vurderinger udarbejdes der handlingsplaner.

Ydermere afholder dagplejepædagogerne kontaktbesøg for nye børn i dagplejen, samt 2,5 års samtaler med fokus på overlevering til børnehaven.

Dagplejepædagogerne arbejder sammen med dagplejelederen omkring implementeringen af de faglige tiltag i dagplejen. Her kan fx nævnes Marte Meo, Den Styrkede Pædagogiske Læreplan og Fælles Grundlag for børns læring og udvikling.

Vi har et tæt tværfagligt samarbejde med diverse faggrupper, for at sikre den bedste indsats omkring det enkelte barn.

Sydbyen og Hald Ege har Anne Gissel som dagplejepædagog.

Den sydlige del af kommunen, Karup, Kølvrå, Frederiks, Havredal og Grønhøj har Tine Berg Lie som dagplejepædagog.

Erna Bech Rasmussen er dagplejeleder, og Kjeld Kristensen er områdeleder.

Hver dagplejer er ansat på 48 timer i eget hjem og har fast fire børn samt i perioder et gæstebarn.

Dagplejerne tilrettelægger selv deres dagligdag med "deres" børn, med Den Styrkede Læreplan som udgangspunkt. Dagplejerne er forpligtet til at deltage i legestuer, - både halve og heldags. Her samarbejder de med deres kolleger bl.a. i projekter omkring læreplans temæerne, TOPI (trivselsvurderinger 3 gange årligt) Marte Meo, Fælles Grundlag for børns læring samt andre sociale arrangementer. Derudover har de mulighed for faglig sparring med dagplejepædagogen. Legestuen er også det sted, hvor dagplejerne lærer hinandens børn at kende. Dette er til stor fordel, når dagplejerne har hinandens børn i gæstepleje, og samtidig lærer børnene også at begå sig i et større socialt fællesskab.

I kan læse mere her:

TOPI

<https://kommune.viborg.dk/Borger/Boern,-unge-og-familie/Tvaergaende-indsatser/Tidlig-opsporing-og-indsats>

Det pædagogiske grundlag

<https://emu.dk/dagtilbud/det-paedagogiske-grundlag>

Marte Meo

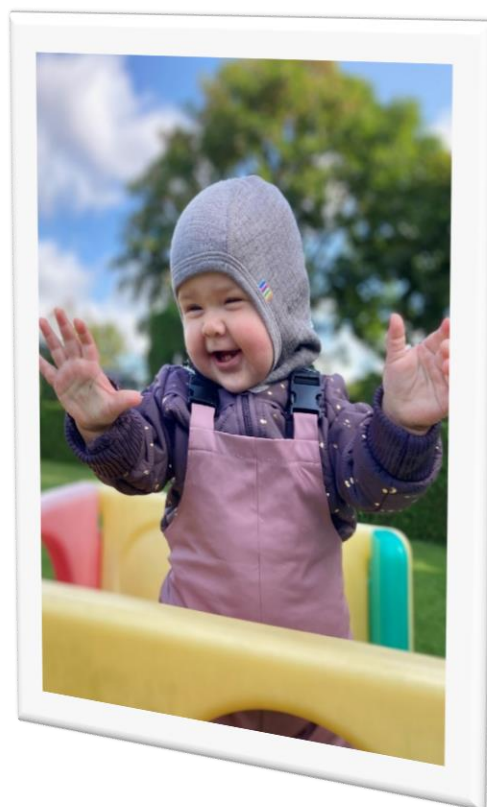
<https://kommune.viborg.dk/Borger/Boern,-unge-og-familie/Dagtilbud-0-6-aar/Kvalitetsudvikling/Marte-Meo>

Vores legestue i Frederiks har til huse på Skolen 10, og vores legestue i Karup er på Gl. Banevej 19. I Sydbyen har vi legestue på Søndermarksvej 21

I dagplejen har vi et tæt og forpligtende samarbejde med de seks børnehuse, som ligger i Område Sydvest, både mht. overlevering af dagplejebørn og i forhold til opstart i børnehaven. Dagplejerne kommer også fast på besøg i børnehusene, så overgangen til børnehaven bliver nemmere.

I dagplejen i Område Sydvest har vi dagplejere, som er certificerede Grønne Spirer, hvilket vil sige, at den enkelte dagplejer arbejder ud fra en årsplan, hvor naturen er inddraget i hverdagen.

Derudover har vi også dagplejere der er DGI certificerede med særligt fokus på krop og bevægelse, og dagplejere der er certificeret Mindful dagplejer med særligt fokus på mindfulness og børnemeditation.

Pædagogisk grundlag

Hvad siger loven?

- Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag. **Dagtilbudsloven paragraf 8, stk. 2.**

Elementerne i det fælles pædagogisk grundlag:

- **Barnesynet.** Det at være barn har en værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Legen.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunkt for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres, og opleve mestring i leg og aktiviteter.
- **Sammenhæng med børnehaven.** Sammenhæng handler bla. om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

Forarbejder til dagtilbudsloven paragraf 8, stk. 2. ¹

---

¹ Den styrkede pædagogiske læreplan "Rammer og indhold"

Praksisfortælling fra en onsdag formiddag i dagplejen.

Helle har lige spist formiddagsmad med børnene. De har spist forskelligt frugt og en hjemmebagt bolle. Børnene kender dagen, og ved at de skal på badeværelset når de er færdige med at spise. De 2 store børn begynder selv at tage bukser og ble af, og sætter sig på potten. Helle støtter og vejleder dem ved at vente, følge og benævne deres initiativer. Helle pusler de 2 små børn, alt imens hun sætter ord på hvad hun gør og benævner både kropsdele og tøj.

Da alle 4 børn er blevet færdige, går børnene ud i Helles baggang. De ved at de skal ud at lege i Helles have. Børnene ved alle 4 hvad der venter, for dagene hos Helle er strukturerede og forudsigelige. Helle og børnene åbner døren, så de sammen kan få en snak om vejret. For hvad for noget tøj skal vi have på ud i dag?

Helle og børnene snakker om at det er frostvejr. Det kan de se fordi græsset i dag er hvidt. De to store børn finder flyverdragterne frem, og begynder at tage dem på. Helle hjælper de små i tøjet, og vejleder samtidig de store i at komme rigtigt i tøjet.

Da de alle 5 er blevet godt klædt på, går de ud i haven. Det er koldt, fortæller Helle. I kan mærke det når I trækker vejret ind igennem næsen.

I legestuen i går havde dagplejerne lavet en forhindringsbane for børnene. Det synes Helles børn var rigtig skægt, så i dag har Helle og børnene aftalt at de skal finde alle Helles kasser, rør og brædder frem for at lave en forhindringsbane i haven.

Da Helle og børnene kommer ud, søger de store børn straks over mod Helles skur med legesager. Her ved de at alle tingene står, og de begynder at løfte dem ud på græsplænen. Helle har sat de 2 små børn i sandkassen, og de går i gang med at undersøge legesagerne som Helle har fundet frem til dem.

Helle hjælper de to store børn med at bygge banen. Børnene har tydeligt ejerskab for projektet og bygger banen efter deres egen fantasi. Børnene samarbejder om at sætte tingene sammen, og lytter til hinanden og hinandens ideer.

Benjamin 2,11 år siger: "Liva, den store kasse skal herover. Så kan vi hoppe over den". Liva 2,9 år svarer: "Okay Benjamin, så kommer jeg med den. Og så kan vi sætte det røde rør bagefter." Benjamin: "Okay Liva."

Banen bliver fin, og børnene starter fra en ende af. Helle fortæller børnene at de skal skiftes til at gå på banen, og det er børnene gode til at forstå. Helle vejleder dem undervejs når turtagningen kikser, imens hun leger med de to små børn i sandkassen.

Da Liva og Benjamin har været banen igennem nogle gange, rejser Helle sig og tager de to små børn med over på banen. "Se her Benjamin og Liva, siger Helle. "Nu skal Magnus (1,2 år) og Anton (1 år) også prøvebanen. Skal vi hjælpes ad med at få dem igennem banen?"

Imens Liva hjælper Helle med at få de to små børn godt igennem banen, mister Benjamin interessen for banen. Han går over på Helles sørøverskib, tager en spand på hovedet og begynder at lege

her i stedet. Liva følger ham kort tid efter, og tager også en spand på hovedet og kravler op på sørøverskibet. De to leger pirater, - de fægter med 2 river de har fundet på skibet. Helle følger Liva og Benjamins initiativ, og går hen og kigger på at de leger. Imens kravler de små rundt på græsset ved siden af sørøverskibet. De er i godt humør begge to, og undersøger det frosne græs.

Benjamin er hoppet ned at sørøverskibet, og er nu på vej hen til forhindringsbanen igen. Han stabler kasserne sammen, og får sat 2 kasser ovenpå hinanden. "Jeg kravler herop, Helle", råber han til Helle. Okay, svarer Helle. Og følger hans initiativ ved at vente.

Da Benjamin er kommet op på den første kasse og er på vej over på de næste 2, mister han balancen og ryger ned på græsset. Benjamin bliver forskrækket og græder lidt. Helle trøster ham og sætter ord på hændelsen. "Du mistede lige balancen, Benjamin. Og så røg du ned på græsset. Sikke noget altså. Har du slået dig?" Benjamin græder fortsat lidt, og siger så: "Ja, jeg slog mig på benet." Helle puster på det, og så er Benjamin klar igen. Helle forslår Benjamin at han i stedet kan sætte kasserne ved siden af hinanden, og så gå fra kasse til kasse. Den er Benjamin med på, og han går straks i gang med en ny bane med kasserne. Både Liva og de to små er med i processen, og de prøver alle at komme fra kasse til kasse.

Denne praksisfortælling har vi valgt, fordi vi mener at vi ud fra denne kan illustrere og beskrive 5 af de 9 elementer i det fællespædagogiske grundlag.

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

Børnesyn

Hvad siger loven?

”Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.²”

Forarbejde til dagtilbudsloven § 8. stk. 2

I dagplejen fokuserer vi på at børn har ret til at være børn, og at børn er forskellige og udvikler sig i forskelligt tempo. Vi vil gerne give børn medbestemmelse med udgangspunkt i børnenes perspektiv, og derudover stimulere og udfordre dem for at understøtte deres trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Det er vigtigt for os at vi i dagplejen, skaber et miljø med fokus på anerkendelse, tryghed, nærvær og omsorg for det enkelte barn.

Børnene er vigtige aktører i eget liv. De skal lyttes til og de skal have tilstrækkelige informationer så de kan blive handlekraftige og være med til at skabe forandring i deres liv. Det at barnet bliver set, hørt og anerkendt i dagplejen øger barnets selvværd og handlekraft, så det også senere i livet bliver i stand til at træffe det gode valg.

Vi arbejder ud fra Marte Meo principperne, hvor der blandt andet er fokus på at følge barnets initiativ. Ligeledes har vi fokus på et ressourceorienteret børnesyn, hvor vi ser muligheder frem for begrænsninger, ved at have en spørgende og undrende tilgang til børnene og deres adfærd.

I dette uddrag af vores praksisfortælling har dagplejeren fokus på de forskellige udviklingsniveauer der er i hendes børnegruppe, og hun følger børnenes initiativ. Hun sørger for at skabe et læringsrum der tilgodeser det enkelte barns alder og udviklingstrin.

---

² Den styrkede pædagogiske læreplan ”Rammer og indhold”

"De 2 store børn begynder selv at tage bukser og ble af, og sætter sig på potten. Helle støtter og vejleder dem ved at vente, følge og benævne deres initiativer. Helle pusler de 2 små børn, alt imens hun sætter ord på hvad hun gør og benævner både kropsdele og tøj".

Her ser vi hvordan dagplejeren inddrager børnenes ret til medbestemmelse ved at tage udgangspunkt i deres initiativ, fantasi og virkelyst. Helle bruger blandt andet observationer fra gårsdagens legestuebesøg, og sætter rammen for at børnene kan udfolde deres fantasi.

"I legestuen i går havde dagplejerne lavet en forhindringsbane for børnene. Det synes Helles børn var rigtig skægt, så i dag har Helle og børnene aftalt at de skal finde alle Helles kasser, rør og brædder frem for at lave en forhindringsbane i haven."

Her ser vi hvordan dagplejeren har skabt et miljø med fokus på anerkendelse, nærvær, trøst og omsorg. Dagplejeren anerkender og benævner Benjamin da han mister balancen. Hun trøster ham og hun støtter ham i at komme videre.

"Da Benjamin er kommet op på den første kasse og er på vej over på de næste 2, mister han balancen og ryger ned på græsset. Benjamin bliver forskrækket og græder lidt. Helle trøster ham og sætter ord på hændelsen. "Du mistede lige balancen, Benjamin. Og så røg du ned på græsset. Sikke noget altså. Har du slået dig?" Benjamin græder fortsat lidt, og siger så: "Ja, jeg slog mig på benet." Helle puster på det, og så er Benjamin klar igen"

Dannelse og børneperspektiv

Hvad siger loven?

"Børn på fx 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge"³.

Forarbejde til dagtilbudsloven § 8. stk. 2

Dannelse:

Den hollandske filosof, Erasmus af Rotterdam fremhævede, at mennesker ikke fødes, de dannes. Dermed understreger han, at dannet ikke er noget man er når man fødes, men snarere er noget man bliver igennem opdragelse, uddannelse mv. Dannelse refererer således til de egenskaber og evner der ikke er medfødte hos en person. Det betyder at dannelse hænger sammen med de omgivelser som mennesker lever i⁴.

³ Den styrkede pædagogiske læreplan "Rammer og indhold"

⁴ Pædagogik.systime.dk (1.2 Dannelse og dannelsesteori)

I dagplejen arbejder vi med at barnet skal være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin egen læring. Dannelse, ligestilling og demokrati vægtes højt i den pædagogiske praksis, så børnene får oplevelsen af at være meningsfulde og er med til at have indflydelse på dagligdagen, - uanset alder, køn og kultur.

I dagplejen vægter vi at fremme børns trivsel, læring og udvikling igennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer hvor legen er grundlæggende.

Det bliver meningsfuldt for børnene, da dagplejeren tager udgangspunkt i deres fantasi, initiativ og virkelyst, og dermed får de mulighed for at have medindflydelse på dagligdagen.

"Helle hjælper de to store børn med at bygge banen. Børnene har tydeligt ejerskab for projektet og bygger banen efter deres egen fantasi. Børnene samarbejder om at sætte tingene sammen, og lytter til hinanden og hinandens ideer."

Daglejeren er her med til at skabe et trygt læringsmiljø for Benjamin, hvor han erfarer at det er okay at tingene ikke lykkedes første gang. Daglejeren motiverer Benjamin til at prøve igen.

"Da Benjamin er kommet op på den første kasse og er på vej over på de næste 2, mister han balancen og ryger ned på græsset. Benjamin bliver forskrækket og græder lidt. Helle trøster ham og sætter ord på hændelsen. "Du mistede lige balancen, Benjamin. Og så røg du ned på græsset. Sikke noget altså. Har du slået dig?" Benjamin græder fortsat lidt, og siger så: "Ja, jeg slog mig på benet." Helle puster på det, og så er Benjamin klar igen."

Leg

Hvad siger loven?

"Legen har en værdi i sig selv, og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn⁵."

Forarbejde til dagtilbudslovens § 8. stk. 2

"Dannelse og leg som tæt forbundne handler om ens forståelse og oplevelse af sig selv som menneske, ens relation til og sammenhæng med andre mennesker, ens forbindelse til den skov af legeaktiviteter og legeredskaber, som kulturer har, og sidst, men ikke mindst, at man gennem legen undersøger, hvordan det er at være et menneske"⁶.

⁵ Den styrkede pædagogiske læreplan "Rammer og indhold"

⁶ Grundfagligviden om pædagogiske miljøer og aktiviteter, red.af Trine Holst Mortensen s. 100-101

I dagplejen anerkender vi legens betydning, og legen finder sted i mange forskellige afskygninger:

+ Den spontane leg

Den leg der opstår ud fra barnets/børnenes indre motivation, fantasi og virkelyst.

+ Den voksenstyrede leg

Den leg hvor den voksne sætter rammerne for indholdet/læringen i legen.

+ Den alderssvarende leg

Den leg hvor børn på samme alder finder sammen om en fælles interesse.

+ Den kulturelle leg

Den leg hvor de "store børn"/voksne, bliver rollemodeller og viderefører en leg til de mindre børn. Fx fangeleg, gemmeleg eller lege hjemmefra.

+ Den udviklingsbestemte leg

Den leg hvor barnets udvikling bestemmer hvilken leg barnet kan være med i.

+ Den parallelle leg

Den leg hvor børn leger ved siden af hinanden og spejler sig i hinanden.

I dagplejen anerkender vi vigtigheden af legens betydning for barnets udvikling af dannelse og identitet. Legen styrker blandt andet barnets fantasi, følelser, empati, virkelyst og ikke mindst barnets sociale kompetencer.

I dette uddrag fra vores praksisfortælling viser vi hvordan dagplejeren understøtter børnene og den motivation de havde fra gårsdagens leg i legestuen. Dagplejeren skaber rammerne for legen, og børnene kan med deres motivation, fantasi og virkelyst udfolde sig.

"Helle hjælper de to store børn med at bygge banen. Børnene har tydeligt ejerskab for projektet og bygger banen efter deres egen fantasi. Børnene samarbejder om at sætte tingene sammen, og lytter til hinanden og hinandens ideer".

I dette udpluk fra vores praksisfortælling, er der fokus på den frie leg og dagplejeren følger børnenes initiativer. Vi ser at der er foregår både alderssvarende leg og udviklingsbestemt leg imellem børnene.

"Imens Liva hjælper Helle med at få de to små børn godt igennem banen, mister Benjamin interessen for banen. Han går over på Helles sørøverskib, tager en spand på hovedet og begynder at lege her i stedet. Liva følger ham kort tid efter, og tager også en spand på hovedet og kravler op på sørøverskibet. De to leger pirater, - de fægter med 2 river de har fundet på skibet. Helle følger Liva og Benjamins initiativ, og går hen og kigger på at de leger. Imens kravler de små rundt på græsset ved siden af sørøverskibet. De er i godt humør begge to, og undersøger det frosne græs.

Læring

Hvad siger loven?

"Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse⁷."

Forarbejde til tilbudslovens § 8. stk. 2

Barnets læring er en kontinuerlig proces, idet den foregår hele tiden. Ved læring forstås både den formelle og uformelle læring der foregår i dagligdagen, og derfor bliver hele læringsmiljøet centralt for barnets mulighed for at lære. Læring sker i samspil med andre, og er afhængig af de læringsmiljøer vi skaber for børnene.

At lege er at lære. At være er at lære. At leve er at lære.

I dagplejen vægter vi en forudsigelig og struktureret hverdag. Det gør vi fordi vi oplever at de faste rammer er med til at skabe trygge børn, og trygge børn har overskud til at lære og til at undersøge.

I dagplejen er der kun én primær voksen, hvilket er med til at skabe trygge og forudsigelige rammer. Det er den samme voksne som tager imod barnet hver dag, og det er den samme voksne der leger, udfordrer, trøster og griner med barnet. Der opstår en helt særlig tilknytning, og dagplejeren kommer tæt på både barnet og familien. Det tætte forældresamarbejde er med til at skabe en rød tråd i barnets liv. Og den daglige dialog dagplejer og forældre har omkring det enkelte barn, skaber en fantastisk grobund for barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Igennem vores praksis fortælling, har vi forsøgt at vise at der igennem hele dagen sker læring i dagplejen.

Vi har valgt at fremhæve nogle eksempler hvor dagplejeren har øje for de forskellige læringsmiljøer, og for børnenes forskellige udviklingsniveauer:

"De 2 store børn begynder selv at tage bukser og ble af, og sætter sig på potten. Helle støtter og vejleder dem ved at vente, følge og benævne deres initiativer. Helle pusler de 2 små børn, alt imens hun sætter ord på hvad hun gør og benævner både kropsdele og tøj".

---

⁷ Den styrkede pædagogiske læreplan "Rammer og indhold"

Her inddrager dagplejeren børnene i at mærke, føle og opleve vejret, og tager dem med i beslutningen om hvilket tøj der passer til vejret i dag.

"Helle og børnene åbner døren, så de sammen kan få en snak om vejret. For hvad for noget tøj skal vi have på ud i dag? Helle og børnene snakker om at det er frostvejr. Det kan de se fordi græsset i dag er hvidt. De to store børn finder flyverdragterne frem, og begynder at tage dem på. Helle hjælper de små i tøjet, og vejleder samtidig de store i at komme rigtigt i tøjet".

I dette eksempel understøtter dagplejeren børnenes udviklingsniveau, og vi ser både formel og uformel læring.

"Da Liva og Benjamin har været banen igennem nogle gange, rejser Helle sig og tager de to små børn med over på banen. "Se her Benjamin og Liva, siger Helle. "Nu skal Magnus (1,2 år) og Anton (1 år) også prøvebanen. Skal vi hjælpes ad med at få dem igennem banen?"

"Imens Liva hjælper Helle med at få de to små børn godt igennem banen, mister Benjamin interessen for banen. Han går over på Helles sørøverskib, tager en spand på hovedet og begynder at lege her i stedet. Liva følger ham kort tid efter, og tager også en spand på hovedet og kravler op på sørøverskibet. De to leger pirater, - de fægter med 2 river de har fundet på skibet. Helle følger Liva og Benjamins initiativ, og går hen og kigger på at de leger".

Her afstemmer dagplejeren de forskellige stemninger blandt børnene, og understøtter igen udviklingsniveauet.

"Banen bliver fin, og børnene starter fra en ende af. Helle fortæller børnene at de skal skiftes til at gå på banen, og det er børnene gode til at forstå. Helle vejleder dem undervejs når turtagningen kikser, imens hun leger med de to små børn i sandkassen".

Hvad siger loven?

"Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance imellem individ og fællesskab i dagtilbuddet⁸".

Forarbejde til dagtilbudslovens § 8. stk.

Børnegruppen i dagplejen udgør et socialt og kulturelt fællesskab, som vi oplever, har stor betydning for barnets trivsel og udvikling. Særligt orienterer børn sig mod de ældre og jævnaldrende børn, og de lærer utrolig meget i samspillet og i spejlingen i børnegruppen.

⁸ Den styrkede pædagogiske læreplan "Rammer og indhold"

Børnefællesskabet påvirkes af dagplejerens praksis og af de strukturer og rammer, som dagplejeren sætter for børnenes hverdag i dagplejen.

I dagplejen er vi meget opmærksomme på hvordan barnet trives i samspillet med andre børn, og vi har ligeledes stor fokus på hvordan barnet oplever sin egen rolle i fællesskabet.

Nogle børn har lettere til børnefællesskaber end andre. De børn der har sværere ved at indgå i et fællesskab, støtter vi i dagplejen ved at arbejde med børnenes sociale kompetencer så barnet bl.a. bliver bedre til at kunne aflæse kammeraterne, rumme hinandens forskellige roller samt stemningen på dagen. Ydermere vægter vi også forældrenes rolle og tilgang til børnefællesskabet, særligt med fokus på rummelighed og anerkendelse overfor børnegruppen.

I dagplejen er der jo som oftest 4 fast placerede børn, med mulighed for et enkelt gæstebarn. Det er et trygt og overskueligt fællesskab for børn i denne alder, og derudover forekommer der større børnefællesskaber i legestuen.

I dette eksempel fra vores praksis fortælling, har dagplejeren fokus på at skabe et læringsmiljø der fremmer børnefællesskabet.

"Da Liva og Benjamin har været banen igennem nogle gange, rejser Helle sig og tager de to små børn med over på banen. "Se her Benjamin og Liva, siger Helle. "Nu skal Magnus (1,2 år) og Anton (1 år) også prøvebanen. Skal vi hjælpes ad med at få dem igennem banen?"

I dette eksempel understøtter dagplejeren børnefællesskabet, igennem **den kulturelle leg**. (s.9) hvor Benjamin bliver rollemodel i at fremme børnefællesskabet, og viser initiativ ved at gå fra kasse til kasse.

"Helle forslår Benjamin at han i stedet kan sætte kasserne ved siden af hinanden, og så gå fra kasse til kasse. Den er Benjamin med på, og han går straks i gang med en ny bane med kasserne. Både Liva og de to små er med i processen, og de prøver alle at komme fra kasse til kasse".

Pædagogisk læringsmiljø

Hvad siger loven?

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.”

”Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”⁹

Dagtilbudslovens § 8. stk. 3

Det pædagogiske læringsmiljø skal finde sted igennem hele dagen. Give mulighed for at børn kan eksperimentere, bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege. Bruge både emotionelle, sociale, kognitive og kropslige kompetencer. Dagplejeren har en stor betydning for et inspirerende og godt læringsmiljø, så børn i dagplejen har de bedste vilkår for læring, udvikling, trivsel og dannelse.

I denne praksisfortælling, fremhæver vi strukturen og de faste rutiner i dagplejen. Det gælder især rutinesituationer som fx bleskift, garderobesituationer og måltider. Her har dagplejeren god mulighed for at kigge børnene i øjnene, drage omsorg for dem og kommunikere med dem. I disse situationer viser dagplejeren et særligt nærvær og omsorg for det enkelte barn, og skaber gode muligheder for samspil og trygge relationer.

”Børnene kender dagen, og ved at de skal på badeværelset når de er færdige med at spise. De 2 store børn begynder selv at tage bukser og ble af, og sætter sig på potten. Helle støtter og vejleder dem ved at vente, følge og benævne deres initiativer. Helle pusler de 2 små børn, alt imens hun sætter ord på hvad hun gør og benævner både kropsdele og tøj”.

I dette praksiseksempel har dagplejeren gjort sig didaktiske overvejelser i at følge børnenes spor, fra gårsdagens legestue.

⁹ Den styrkede pædagogiske læreplan ” Rammer og indhold”

"I legestuen i går havde dagplejerne lavet en forhindringsbane for børnene. Det synes Helles børn var rigtig skægt, så i dag har Helle og børnene aftalt at de skal finde alle Helles kasser, rør og brædder frem for at lave en forhindringsbane i haven".

I dagplejen skaber vi plads og rum til formel og uformel læring, og er indstillede på at legen/aktiviteten kan ændre retning.

Dagplejerne gør sig mange overvejelser, og er med til at skabe mulighederne for et godt læringsmiljø. De støtter børnene i leg og også i konflikter, og dagplejerne arbejder for at alle børn er trykke og deltagende i legen.

Dagplejeren skaber gode udviklende læringsmiljøer igennem hele dagen, og tilrettelægger dagen ud fra børnenes perspektiv, børnefællesskabet og børnenes forskellige forudsætninger.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvad siger loven?

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbud-
det samarbejder med forældrene om børns læring¹⁰."

Dagtilbudslovens § 8. stk. 6

I dagplejen vægter vi et tæt og respektfuldt forældresamarbejde omkring barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Vi har fokus på at vi i dagplejen har daglig dialog med forældrene omkring barnets trivsel, og om hvad vi arbejder med for at styrke barnets udvikling lige nu. På daglig basis er det dagplejeren der har dialogen med forældrene, og derudover inddrages dagplejepædagogen efter behov.

Overordnet set samarbejder vi med forældrene omkring barnets dannelse, læring, sprog, motorik, leg, barnets alsidige personlige udvikling, børnefællesskaber og sociale udvikling.

I praksis betyder det at vi er i dialog med forældrene omkring hvornår barnet ikke længere skal have sutteflaske, hvornår skal formiddagsluren skæres væk, hvor meget spiser barnet i løbet af dagen, og hvor meget sover barnet i løbet af dagen. Hvornår skal barnet begynde at pottetræne? Spiser barnet selv? Er forældrene med på at vi nu begynder at træne selvhjulpethed i forhold til at tage tøj af og på? Er barnet klar til børnehavestart?

---

¹⁰ Den styrkede pædagogiske læreplan " Rammer og indhold"

Derudover snakker vi i dagplejen også med forældrene omkring barnets styrker og udfordringer, og hvor det giver mening at vi sætter en særlig indsats i gang. Skal vi booste sproget? Skal vi fokusere på den motoriske udvikling? Hvordan indgår barnet i børnefællesskabet?

Dagplejeren inddrager forældrene i hvordan barnet trives i dagplejen. Hvem leger barnet med, hvordan agerer barnet i forskellige sammenhænge, hvad har vi lavet i dag, og hvad arbejder vi med lige nu.

Ligeledes opfordrer vi altid forældrene til at samarbejde omkring barnets udvikling og læring derhjemme.

Vi er alle forskellige, og vi er i dagplejen opmærksomme på at se den enkelte families behov, og agere herefter. Evnen til at differentiere er vigtigt for et godt forældresamarbejde, og vi fokuserer på at møde hver enkelt familie med forståelse og respekt.

Børn i udsatte positioner

Hvad siger loven?

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.¹¹”

Dagtilbudslovens § 8. stk. 5

I dagplejen er vi særligt opmærksomme på at støtte børn i udsatte positioner. Vi ved at børn der er udfordrede, har særligt brug for vejledning og støtte, og for at opleve at være en del af et fællesskab. Alle børn i dagplejen bliver mødt med positive forventninger, og alle børn skal være en positiv del af børnefællesskabet.

Vi har i dagplejen den fordel at børnene er samlet hos hver enkelt dagplejer i mindre grupper. Det giver dagplejeren god mulighed for at arbejde målrettet med det enkelte barn, hvilket vi ved har stor betydning for børn i udsat position. Børn i udsat position skal mødes af fagligt kompetent personale, der kan skabe en betydningsfuld relation, målrettet mod barnets specifikke udfordringer. Til denne indsats bruger vi TOPI, Tidlig indsats og opsporing, hvor vi 3 gange om året gennemgår børnene, og positionerer dem ud fra de observationer vi har gjort. Ud fra de vurderinger vi laver, har vi mulighed for, sammen med forældrene, at indgå i et tværfagligt samarbejde med psykolog, fysioterapeut, logopæd, ergoterapeut og sagsbehandler m.fl.

---

¹¹ Den styrkede pædagogiske læreplan ” Rammer og indhold”

I kan læse mere om trivselsskemaet og tværfaglig model her:

<https://kommune.viborg.dk/Borger/Boern,-unge-og-familie/Tvaergaaende-indsatser/Tidlig-opsporing-og-indsats>

Igennem et kompetent og trygt pædagogisk læringsmiljø, vil vi sikre at alle børn i udsatte positioner har adgang til fællesskabet. Det handler for os om at skabe et læringsmiljø hvor alle kan være med, med fokus på det enkelte barns nærmeste udviklingszone.

I dagplejen er vi meget opmærksomme på vigtigheden i også at inddrage forældrene til børn i udsatte positioner. De skal føle at de er en del af forældrefællesskabet.

Sprogindsatsen i dagplejen foregår i det daglige samspil imellem barn og dagplejer. Hvis vi i dagplejen vurderer, at barnet har behov for sprogunderstøttende indsats, udarbejder vi i samarbejde med forældrene en TRAS, som bygger på observationer omkring barnets sproglige færdigheder, set i forhold til alder.

Derud over vil vi i dagplejen yde en særlig og fokuseret indsats i det daglige sammenspil, hvis det viser sig at barnet har et særligt behov. Der vil også i overleveringen til børnehaven være et særligt fokus på barnets sprog. I dagplejen sprogscreener vi ikke børnene, da dette sker i børnehaven

---

Pædagogiske læringsmiljø med sammenhæng til børnehaven

Hvad siger loven?

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng i børnehaven¹².”

---

¹² Den styrkede pædagogiske læreplan ” Rammer og indhold”

I dagplejen har vi et forpligtende etableret samarbejde med børnehuse i vores område. Samarbejdet består i bl.a. planlagte besøg på månedlig basis, samt en årlig dagplejedag. På den måde kan børnene lære personalet og børnehuse at kende, og derved få en fornemmelse af hvad det vil sige at gå i børnehave.

På denne måde er vi i dagplejen med til at skabe gode sammenhænge i overgangen fra dagpleje til børnehave.

Ved brug af TOPI's overgangsskema, sikrer vi at de vigtige informationer omkring det enkelte barn videregives til børnehuse. Dette giver børnehuse de bedste forudsætninger for at give det enkelte barn den optimale start på børnehavelivet.

I dagplejen arbejder vi gennemgående med at gøre børnene klar til børnehavestart. Det gør vi bla. ved

- ✚ at øve børnene i at forstå en kollektiv besked
- ✚ at styrke børnene i deres selvhjulpenhed herunder fx at tage tøj af og på, renlighed, bordskik, søvn og sut
- ✚ at fordybe sig
- ✚ at indgå i børnefællesskaber
- ✚ at understøtte børnenes lyst til at lære
- ✚ at udfordre børnene sprogligt, socialt, følelsesmæssigt og motorisk

---

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvad siger loven?

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af den pædagogiske læringsmiljøer for børn¹³.”

Dagtilbudslovens § 8, stk. 6

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I dagplejen Område Syd-Vest er vi meget opmærksomme på at inddrage lokalsamfundet. Vi besøger de lokale plejehjem, vi låner skolernes gymnastiksal, vi synger med kirkesangeren i vores lokale kirker og vi besøger bibliotekerne og flyvestationen i Karup. Derudover besøger vi lokale landbrug og i Viborg besøger dagplejerne også Game Streetmekka hvor børnene frit kan bevæge sig på forhindringsbaner.

I vores samarbejde med lokalsamfundet, ligger vi stor vægt på at vi formår at inddrage de 6 læreplanstemaer.

Gode og sjove oplevelser giver glade børn og glade dagplejere! Vi nyder de besøg vi har i lokalsamfundet, og vi sætter stor pris på de oplevelser vi får heraf.

Vi kan fx fremhæve vores bondegårdsbesøg i Frederiks, hvor vi år efter år bliver modtaget med åbne arme af en dejlig familie. De gør meget ud af vores besøg! De kører traktoren frem, så børnene kan få lov til at sidde i den. De laver små bure med både høns og kaniner på græsplænen, så børnene har mulighed for at se dem på tæt hold og give dem mad. Derudover trækker de kalvene frem, så vi også kan se og røre ved dem. Og sidst men ikke mindst, bager de kage og laver kaffe og saftvand, så både børn og voksne kan få lidt godt ovenpå alle oplevelserne.

---

¹³ Den styrkede pædagogiske læreplan ” Rammer og indhold”

Det er en utrolig dejlig og ikke mindst lærerig formiddag vi har hos dem, hvor både dagplejere og børn er glade.

Ligeledes kan det fremhæves at vi år efter år oplever stor indlevelse og opbakning fra erhvervslivet og lokalsamfundet til Dagplejernes Dag i Frederiks.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvad siger loven?

- + "Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.
- + Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.¹⁴

Dagtilbudslovens § 8. stk. 7

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Et godt børnemiljø er et miljø hvor børn trives og udvikler sig, udfordres og lærer nyt. I et godt børnemiljø er der trygt og godt at være. Fællesskaber og venskaber er alt afgørende for at have det godt.

At være sammen med andre og have det sjovt, hvor de kreative indfald får sine udfoldelser og giver styrke og mod til at turde det hele.

I dagplejen vil vi skabe en kultur og et miljø som giver varme, tryghed, læring samt følelsen af at høre til.

I dette eksempel inddrager Helle børneperspektivet, og hun skaber et børnemiljø hvor det psykiske, fysiske og æstetiske kommer til udtryk.

I legestuen i går havde dagplejerne lavet en forhindringsbane for børnene. Det synes Helles børn var rigtig skægt, så i dag har Helle og børnene aftalt at de skal finde alle Helles kasser, rør og brædder frem for at lave en forhindringsbane i haven.

Børnene skal have muligheder for at udfolde sig sansemotorisk, og skal derfor have diverse materialer til rådighed.

Derudover skal der skabes forskellige læringsmiljøer fx dukkekrog, hyggekrog til dialogisk læsning, bilbane, aktivitetsvæg og stille-stunde til fx børnemassage.

---

¹⁴ Den styrkede pædagogiske læreplan " Rammer og indhold"

Ligeledes kan man udenfor gå på opdagelse i naturen, - føle, mærke, dufte og smage. Ligesom også lege med vand og sand er givende for børnenes sanser.

Børnene skal derfor have mulighed for at være sammen, men også have mulighed for at være sig selv.

Dagplejerne skal skabe forskellige inspirerende og simulerende læringsmiljøer, som fremmer børnenes lyst til at bevæge og udfolde sig, fordybe sig, have stille lege osv.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

I dagplejen er der fokus på at barnet får bevidsthed om sig selv, samt egne og andres følelser da dette er grundlæggende i barnets udvikling. Dagplejeren skaber mulighed for at barnet oplever sig selv som en værdifuld deltager i et socialt og kulturelt fællesskab.

Desuden arbejder vi i dagplejen med at styrke barnets selvværd og selvhjulpnehed, og følger det enkelte barns initiativ. Dagplejeren ser det enkelte barn, og skaber mulighed for udvikling.

I dagplejen skaber vi mulighed for at styrke barnets selvværd. Barnet skal tro på sig selv, og have følelsen af at være noget værd.

Dagplejeren arbejder med at skabe bevidsthed om barnets egne følelser og behov, ligesom dagplejeren også vil fokusere på at barnet får forståelse for andres følelser og behov.

I dagplejen skaber vi rum for at hvert enkelt barn kan udvikle sig, ved at anerkende barnets styrker og svagheder.

Dagplejerne er tydelige omkring deres normer og værdier, og skaber en tryk og genkendelig kultur i det enkelte hjem.

Den enkelte dagplejer sætter rammen for læringsmiljøet, hvor både det formelle og uformelle læringsmiljø bliver en del af hverdagen. Læringsmiljøet skal understøtte børns lyst til at lege, udforske og eksperimentere.

Dagplejerne er rollemodeller, og skal understøtte børnenes initiativer, engagement og udvikling. Dette kan gøres ved at dagplejeren går foran, ved siden af eller bagved. Alle børn har brug for at blive mødt med en anerkendende tilgang, da det fremmer børnenes gåpåmod og positive forventninger til både hinanden og omverdenen.

Følgende tegn på alsidig personlig udvikling kan bl.a. være:

- ✚ Barnet føler sig tryk, og kan give udtryk for sine følelser.
- ✚ Barnet tager selv initiativ.
- ✚ At barnet siger til og fra.
- ✚ Glæden ved selv at kunne.
- ✚ Turtagning, give plads til hinanden.
- ✚ At barnet har lyst til at deltage i leg og aktiviteter.
- ✚ Barnet forstår og giver udtryk for egne behov.
- ✚ At barnet viser en alderssvarende interesse overfor børn og voksne.
- ✚ Glade børn der har mod på livet.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagerformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

I dagplejen skal vi understøtte børnenes muligheder for at udfolde sig igennem leg og samspil. For at danne relationer med andre børn skal børnene lære at forhandle og indgå kompromisser. Børnene skal mærke egne følelser for derigennem bedre at kunne forstå og sætte sig ind i andres følelser.

Derigennem opstår grundlaget for empati. Børn skal lære at forstå og anerkende hinandens følelser, forskelligheder og kulturer. Det er vigtigt at være en go kammerat.

Dagplejeren skal anerkende barnet i sociale relationer, så barnet oplever at være en del af fællesskabet og føle sig betydningsfuld.

Tryghed og tillid i dagplejen, skal styrke barnets sociale udvikling og samspil med andre børn og voksne.

Dagplejerne skal skabe et læringsmiljø, med mulighed for at alle børn kan deltage ud fra de forudsætninger de har. Læringsmiljøet skal understøtte børns lyst til at lege, udforske og eksperimentere. Børnene skal opleve glæden ved et fællesskab.

Følgende tegn på social udvikling kan bl.a. være:

- ✚ Barnet udviser glæde for andre, - såvel børn som voksne.
- ✚ Barnet har lyst til at dele legesager med andre.
- ✚ Barnet kan vente på tur.
- ✚ Barnet er empatisk, - aflæser og forstår de andre børn.
- ✚ Barnet accepterer og forstår de sociale spilleregler.
- ✚ Barnet spejler sig i andre børns handlinger.
- ✚ Barnet viser interesse for at skabe kontakt med andre både børn og voksne.
- ✚ Barnet har lyst til, - og mod på, at begive sig ud i nye omgivelser.

Kommunikation og sprog

"Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Dagplejeren skal motivere barnet til at sætte ord på tanker, følelser og handlinger, således at barnet udvikler sit sprog igennem daglige aktiviteter, leg og dialog.

Sprog læres som en naturlig forlængelse af den udveksling der foregår som blikretning, pegning, pludren og gestik, og det kræver nærvær, øjenkontakt og fælles opmærksomhed. Dagplejeren skal være sproglig rollemodel, og udvise et tydeligt kropssprog igennem hverdagens gøremål og leg.

I dagplejen vægter vi den sproglige udvikling højt, da det gør en stor forskel for det enkelte barn. Når barnet kan begå sig sprogligt, er der bedre mulighed for at barnet kan indgå i børnefællesskabet. Igennem turtagning arbejder vi med at lære barnet både at fortælle og lytte. Dagplejeren skal skabe et læringsmiljø, hvor børnene bliver motiveret til at lære og udvikle sig.

I dagplejen har vi et mål om at barnet skal lære at bruge og forstå sprog - og kropssprog. At barnet kan give udtryk for sine følelser og behov, - både verbalt og nonverbalt.

Følgende tegn på kommunikation og sproglig udvikling kan være:

- Børnene forstår - og bruger sproget.
- Børnene sætter ord på egne følelser og behov.
- Glæde og genkendelighed i Hit med musikken, dialogisk læsning, sange, rim og remser.
- Børnene løser konflikter, og bliver socialiseret.
- Børnene bruger ord og kropssprog for at få opmærksomhed.

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen".

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

God motorik giver god indlæring!

I dagplejen har vi fokus på motorik, selvhjulpethed og kropsbevidsthed. Det er vigtigt for børnene at lære selv at tage tøj af og på, at kunne gebærde sig motorisk både inde og ude, samt være bevidste om kroppen. Vi styrker også barnet i sundhed, hygiejne og sund kost. Igennem forskellige udfordrende aktiviteter, stimulerer vi børnenes sanser. Dagplejerne skaber et læringsmiljø, hvor der er plads til motoriske udfoldelser, læring og leg.

Læringsmiljøet skal give alle børn mulighed for at deltage i børnefællesskaber, aktiviteter og leg, og dagplejerne skal motivere børn til at bevæge sig ved at vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse.

Børnene får anerkendelse ved at "kunne noget"/lære noget/være dygtig.

De rum hvor børnene bevæger sig, skal indrettes inspirerende med mulighed for bevægelse.

Sanserne er børns adgang til verden, og fundamentet for at opfatte og begribe verden. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte stimulering af de tre primære sanser og de fire sekundære sanser:

- Den taktile sans
- Den vestibulære sans/labyrintsansen
- Muskel-led sansen

- Lugtesansen
- Synssansen
- Smagssansen
- Høresansen

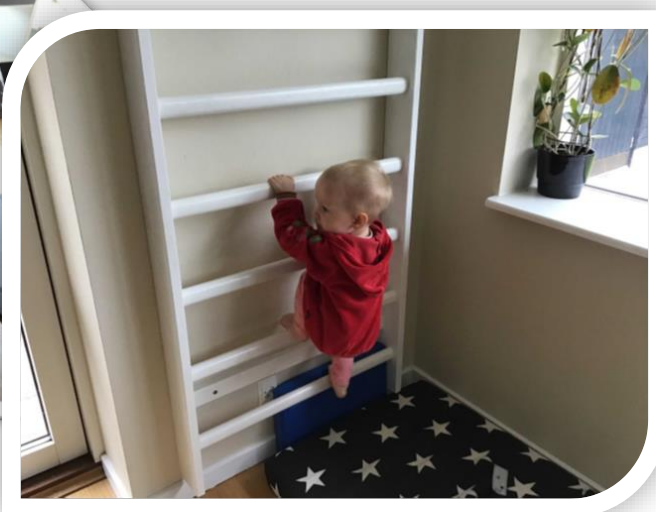
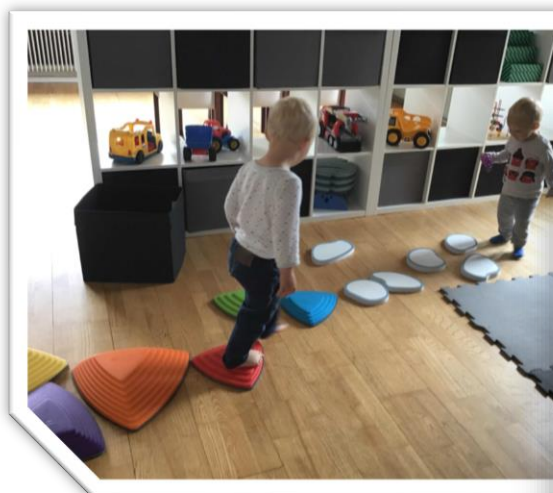
Målet er at børnene får stimuleret sanserne igennem de mange gode og udfordrende aktiviteter. Børnene får kendskab til egen krop og kroppens funktioner. Børnene får lyst til at bevæge sig, og har mod på at udforske de motoriske udfordringer de møder. "Se hvad jeg kan".

Følgende tegn på læring kan være:

- Børnene udviser motivation, modighed og glæde ved motoriske udfordringer.
- Børnene tager selv initiativ, - de er aktive og interesserede.
- Børnene tager selv tøj/sko af og på.
- Børnene bruger deres sanser.
- Børnene bruger kroppen aktivt i forbindelse med aktiviteter og leg.
- Børnene benævner kropsdele og kroppens funktioner.
- Børnene spiser og drikker selv.
- At kulturen omkring det at "vaske hænder" bliver en vane som børnene selv husker på.

"Man bliver god til det man gør meget."

"Begeistrede børn bøvler bedst."

Natur, udeliv og science

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Dagplejerne skal være bevidste om lære børnene at forstå og respektere naturen.

Ligeledes skal dagplejerne lære børnene at forstå årstidernes skift, samt påklædning herafter. Dagplejerne går ud i al slags vejr, og lader børnene mærke både regn, vind, sol og frost.

Det er vigtigt at dagplejerne har fokus på at skabe opmærksomhed på naturens dyr og planter, så børnene lærer at omgås naturen med respekt.

Dagplejerne skal skabe et læringsmiljø med mulighed for inspiration og læring, og de skal inddrage børnene og deres spørgsmål og ideer.

Dagplejerne snakker med børnene om hvor maden kommer fra. – fra jord til bord.

I dagplejen vil vi give børnene mulighed for at få legemuligheder og naturoplevelser i uderummet. (skov, marker, moser, vandløb osv)

Vi vægter at have en undersøgende tilgang til naturen. Dagplejerne skaber ro og mulighed for at børnene kan være nysgerrige og eksperimenterende, og undre sig i naturen. Science tilgangen vægter en undersøgende tilgang til det pædagogiske læringsmiljø i naturen.

Dagplejerne er rollemodeller, og viser børnene hvor vigtigt det er at vi passer på naturen og har fokus på bæredygtighed. Dagplejerne viser børnene at skrald i naturen skal samles op og smides i skraldespanden.

Følgende tegn på læring kan være:

- Børnene finder glæde ved at lege i naturen.
- Børnene kan kende forskel på forskellige dyr og planter.
- Børnene udviser forståelse og respekt for dyr og planter i naturen.
- Børnene finder glæde i at plante/så - se tingene gro.
- Børnene er bevidste om hvad tøj der passer til årstiden.
- Børnene bliver motorisk stærke af at færdes i naturen.
- Børnene bliver eksperimenterere og opfindsomme i naturen.

Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Vi har i dagplejen mulighed for at skabe et fundament og en forståelse for vores kultur, da vi har et naturligt fokus på højtider og traditioner. Fx jul, påske, fastelavn osv.

Vi arbejder dagligt med at give børn mulighed for at skabe og eksperimentere ved at tegne og male, klippe og klistre samt synge og danse. Det er vigtigt at børnene oplever glæden ved at skabe noget, der bliver værdsat af deres nære omgivelser.

Til højtiderne besøger vi kirken eller laver aktiviteter der passer til højtiden, ligesom vi også har mulighed for at besøge både bibliotek, teater osv. Vi er nysgerrige omkring fremmede kulturer og traditioner, og hjælper børnene med at forstå forskelligheden.

Alle børn skal have mulighed for at udfolde deres fulde potentiale uafhængig af social baggrund, køn, alder, kultur mv.

Dagplejeren skal skabe et læringsmiljø der gør børnene trygge og nysgerrige i de kulturelle tilbud der er omkring dem. Børnene får stimuleret sanserne igennem sang, musik, kreative aktiviteter og forskellige andre tiltag. Nysgerrighed, sansning, leg og fantasi indgår i den æstetiske læreproces og ansporer til nye perspektiver og anskuelser, og lagres for børnene som ny viden og læring.

Kultur skabes af børn og voksne i fællesskab, hvor de udfolder sig sammen.

Følgende tegn på læring kan være:

- Børnene tager selv initiativ/efterspørger sang/musik og tegne/male.
- Børnene viser tegn på genkendelse i forhold til den forestående aktivitet.
- Børnene viser begejstring når f.eks. Sprogkufferten/Hit med Lyden bliver fundet frem.
- Barnet er optaget af aktiviteten; ser lytter og deltager. Snakker og spørger ind.
- Barnet er nysgerrige efter at udtrykke sig på en ny og anderledes måde.
- Børnene viser interesse i at deltage i fællesskaber og traditioner.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Dokumentationsformer og evaluering i dagplejen:

Dagplejerne har hver sin iPad, og med den tager de både billeder og film i dagplejen. Ligeledes er der på iPad ‘en følgende dokumentations-apps tilgængelige som dagplejerne benytter sig af:

Børnetube
Pic collage
Book Creator

Derudover gør vi i dagplejen stor brug af både SMTTE-modellen og LP-modellen, ligesom vi naturligvis også observerer og iagttager både hjemme i egen dagpleje og i legestuen.

I legestuerne har dagplejerne planlagt aktiviteter ud fra deres årshjul forud for dagen. Dagplejernes årshjul bliver udarbejdet på baggrund af de 6 læreplanstemaer og det pædagogiske grundlag.

Dagplejerne bruger SMTTE-modellen til at reflektere over de forløb de har været igennem. Med SMTTE-modellen skabes der struktur og fastholdelse omkring en faglig sparring, så dagplejerne kan få gennemarbejdet og reflekteret over forløbet og det videre arbejde.

I dagplejen evaluerer vi ydermere med både TOPI og TRAS.

Dagplejepædagogerne er på tilsynene med til at evaluere på det pædagogiske læringsmiljø og bidrager derudover med faglig sparring til den pædagogiske praksis, og til børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Fremadrettet kommer vi til at arbejde med evalueringen af det pædagogiske læringsmiljø, hvor vi blandt andet vil rekvirere materiale og metoder fra EMU.

